

Kolonavailasi (KOVITI-19): Me'a ke ke 'ilo fekau'aki mo e KOVITI-19

Ngaahi Fakamatala ma'ae kainga Kuinisilani

Ko e ha 'a e KOVITI-19?

Ko e KOVITI-19 ko ha mahaki pipihi fakatupu 'e ha vailasi kolona. Ko e tokolahi 'o kinautolu te nau puke 'i he KOVITI-19 'e to ma'ama'a pe kiate kinautolu pea nau ake pe kinautolu ia 'ikai fiema''u ke fai ha fa'ahinga faito'o makehe. Ko e lahi ko ia 'o ha puke 'a ha taha 'e tefito ia mei he kalasi 'o e KOVITI-19 'oku ne puke ai.

Anga fefe mafola 'a e KOVITI-19?

'Oku lava 'a e KOVITI-19 'o mafola 'i he matanga 'i ha ki'i fo'i to'i mei ha taha mo'ua 'i he mahaki ni 'i ha'ane tale, mafatua, lea pe he'aki mamafa 'ene manava.

'E lava pe ke ma'u koe 'e he mahaki ni 'i ha'o manava'aki 'a e vailasi ni mei ha taha 'oku mo'ua 'i he KOVITI-19 kapau 'oku ke ofi kiate kinautolu pe pa ki ha fa'ahinga me'a nenu ala ki ai pea hili ia pea ke ala koe ki ho mata, ihu pe ngutu.

Te ke lava 'o ma'u ha toe ngaahi fakamatala ki he mafola 'a e KOVITI-19 pea mo e founga ke ke malu'i ai koe 'i heni: www.qld.gov.au/health/conditions/health-alerts/coronavirus-covid-19/protect-yourself-others/coronavirus-prevention

Ko e ha koa 'a e KOVITI-19 "velieni"?

'I he taimi ko e 'oku mafola ai 'a e KOVITI-19 'oku lava pe ia 'o liliu, hange tofu pe koe fuluu. Ko e anga maheni pe 'eni ia 'o vailasi. 'Oku ui 'a e ngaahi liliu ko 'eni ko e "miuteisoni". 'Oku ui leva 'a e miuteisoni ko e "velieni" 'o e vailasi kamata. 'Oku 'i ai 'a e ngaahi velieni kehekehe 'o e KOVITI-19, kau ki ai 'a e Teleta (kamata *mei 'Initia*), 'Alafa (kamata *mei Pilitania*), Peta (kamata *mei Saute 'Afilika*), Kama (kamata *mei Pelesila*) pea moe ni'ihiki kehe. Ko e ngaahi velieni kehekehe ni 'oku malava ke mofele vave ange 'a e ni'ihiki 'i he ni'ihiki, ka koe vailasi KOVITI-19 tatau ai.

Ko e Potungau Mo'ui 'a Mamani 'oku nau ma'u e ngaahi fakamatala lahi ange fekau'aki moe ngaahi velieni ko ia 'o e KOVITI-19 'i heni: www.who.int/en/activities/tracking-SARS-CoV-2-variants/.

Tu'u laveangofua taha

Ko e kakai kotoa 'o ha ta'u motu'a pe pea mo ha fa'ahinga tukunga 'enau mo'ui fakasino 'oku malava pe ia ke nau puke 'i he KOVITI-19. Kaikehe, 'e 'i ai pe ha ni'ihiki ia 'oku nau fu'u lavelaveili ange 'o nau puke lahi 'o ka ma'u kinautolu. Kau heni 'a e:

- kakai matu'otu'a ange.
- kinautolu 'oku nau lolotonga mo'ua 'i ha ngaahi fokoutua hange koe kanisa, palopalema honau ma'ama'a, suka, pe toto ma'olunga.
- Kinautolu ko ia 'oku nau 'i he ngaahi kulupu 'api nofo'anga.
- kainga 'i he ngaahi nofo'anga titenisoni.

Kuo pau ke tau toe tokanga makehe ange fakapapau'i 'a e malu 'a e kakai ko'eni. 'Oku kau heni 'a e 'oua te ke 'a'ahi kiate kinautolu 'o kapau 'oku ke ongo'i ha ngaahi faka'ilonga 'o e KOVITI-19.

Ngaahi Faka'ilonga 'o e KOVITI-19

Ko e ngaahi faka'ilonga 'o e KOVITI-19 'oku kau ai 'a e:

- Mofi
- Tale
- Mamahi 'a e fo'i monga
- Nounou 'a e manava
- Langa'ulu
- Lele noa pe ihupe'e pe mapuni 'a e ihu
- Mole 'a e ivi
- Fakalele, lua pe tokotoka kovi
- Mole 'a e ifo kai mo e nanamu
- Felangaaki 'a e uoua pe, mo e hokotanga hui
- Mole 'a e u'a kai.

'Oku malava pe ke kehekehe 'a e ngaahi faka'ilonga 'o e KOVITI-19 'a ia 'e ongo'i 'e kakai. Kapau leva te ke faingata'a'ia lahi 'i ho'o puke 'i he KOVITI-19 pea 'oku 'uhinga ia 'e toe loloa leva 'a e taimi ke ke fakaakeake ai. Fakatata, ko kinautolu ko ia ne nau fu'u faingata'a'ia lahi mei he vailasi ni 'e laulau uike ia pe mahina 'enau fakaakeake pea nau toki sai lelei. Ko kinautolu ko ia 'oku nau ki'i puke to ma'ama'a pe mahalo pe na'a 'osi pe ha uike 'e taha pe ua kuo nau sai kinautolu.

Kapau leva te ke ongo'i ha fa'ahinga faka'ilonga 'o e KOVITI-19, 'alu leva 'o sivi 'i he faingamalie vave taha. Te ke lava ke ma'u 'a e ngaahi fai'anga sivi KOVITI-19 ofi taha 'i heni: www.qld.gov.au/health/conditions/health-alerts/coronavirus-covid-19/stay-informed/testing-and-fever-clinics.

Tokoni 'Oku Lava ke Ma'ú:

'Okapau 'oku ke faingata'a'ia ke fe'ao pea mo e KOVITI-19, telefoni ki he Multicultural Connect he 1 300 079 020 Kole ange ke 'omi ha fakatonulea kapau 'oku fiema'u ha tokoni 'i he tafa'aki ko ia.

Ke ma'u ha fehu'i fekau'aki mo e COVID-19 ngaahi fakahinohino ki he mo'ui lelei 'a e kakai, telefoni ki he mo'ui lelei 'a Kuinisilani 'i he 134 COVID (13 42 68). Te nau fakahoko atu kiate koe 'a e me'a ke ke fai. Kapau 'oku ke fiema'u ha fakatonulea, kole ange ke 'omi ha taha fakatonulea 'i ho'o lea atu. 'Oku ta'etotongi pe.